

УДК: 784.4(477.87+[438+437.6]=161.2'282.2)

ЛЕМКІВЩИНА У КОЛІ НАУКОВИХ ІНТЕРЕСІВ ВОЛОДИМИРА ГОШОВСЬКОГО

Ярослав БОДАК

*Музично-теоретичний відділ,
Дрогобицьке державне музичне училище імені Василя Барвінського,
вул. Музична, 3, Дрогобич, Україна, 82100
тел.: (3244)2-17-97, e-mail: jabodak@i.ua*

Розглянуто наукову спадщину В. Гошовського, що стосується окремих аспектів дослідження лемківської народної музичної культури. Дискутується питання походження лемків, висвітлено найповніший огляд літератури.

Ключові слова: Лемківщина, лемки, Володимир Гошовський, народна пісня, музичний діалект, пісенний жанр.

Упродовж тривалого часу Лемківщина¹ залишалась дуже занедбаним краєм як економічно й політично, так і культурно. І лише у першій третині XIX століття з'явився інтерес до цієї української етнічної території та її мешканців². Першими, хто зацікавився життям і побутом русинів-лемків були священники І. Бірецький³,

¹ Лемківщина – етнографічна територія розселення лемків у Західних Карпатах, що займає обидва схили Низького або Лемківського Бескиду. На сьогоднішній день вона залишається поділеною між трьома державами – Польщею, Словаччиною, Україною. Гірська смуга від рік Солинки і Сяну на сході до Попраду з Дунайцем на заході – це північна або галицька Лемківщина у південно-східній Польщі. Південна Лемківщина – це гірська смуга від кордону з Україною до ріки Попрад у Словаччині. Частина південної Лемківщини є у складі Закарпатської області – від села Ужок і міста Ужгорода до ріки Боржави (Великоберезнянський, Перечинський і частково Свалявський, Іршавський, Мукачівський та Ужгородський райони).

Територія Лемківщини простягається від сходу до заходу приблизно на 130–150 км, від півночі до півдня – у межах 25–50 км. Північна межа проживання лемків обмежена містами Перемишль, Ярослав, Переворськ, Ряшів, Ясло, Коросно, Горлиці, Грибів, Новий Сонч, південна – проходить за Бескидами понад словацькими містами Михаловці, Гуменне, Пряшів, Сабинів, Стара Любовня. Обидві межі мають багато етнографічних півостровів і острівців між поляками і словаками. На Сході знаходиться широка перехідна лемківсько-бойківсько-гуцульська смуга.

² Назва краю та його мешканців локальна, етнографічна і найбільш імовірно походить від прислівника “лем” (лат. tantum), якого вживали замість “лиш”, “лише”, “тільки”. Теорії про інше походження цієї назви не знайшли підтвердження. На Закарпатті поширена інша форма цього прізвиська – “лемак”. Вперше назва Лемко як прізвище з'являється на Мукачівщині у документах XIV–XVI століть. Самоназва лемків усіх регіонів – русини або руснаки.

У 1829 році Іван Чапльович запровадив слово “лемак” як діалектично-етнографічний термін, поділивши угорських русинів відповідно до говірок на “лишаків” і “лемаків” (Johann von Csaplovics, Gemalde von Ungern, Ч. I, Пешт, 1829). Щодо русинів північних схилів Карпат, то їх уперше назвав лемками Йосиф Левицький у передмові до Руської граматики в 1831 році (Jozef Lewicki, Grammatik der ruthenischen oder kleinorussischen Sprache in Galicien, Перемишль, 1834. Передмова датована

О. Торонський [20; 21]⁴, Н. Лещишак⁵, В. Хиляк [22], які у середині та другій половині XIX століття опублікували низку матеріалів на лемківську тематику.

На початку XX століття на Лемківщині побували Осип Роздольський та Філарет Колесса. Результатом цих поїздок були перші наукові публікації лемківського музичного фольклору⁶. Перед Другою світовою війною з'явилось ще декілька публікацій текстів лемківських народних пісень, у тому числі записи весіль⁷.

Примусова депортація українського населення з Польщі, зокрема й русинів-лемків з північної Лемківщини до УРСР у 1944–1946 роках, а пізніше і злочинна військова операція “Вісла” 1947 року з виселення решти лемків до північно-західних земель, що після війни відійшли до Польщі, яка була нічим іншим, як етнічною

1831 роком). Й. Левицький був першим, хто ввів слово лемко як мовознавчо-етнографічний термін із закінченням на “ко”, як аналогію до назви сусідів “бойко”.

З кінця XIX століття назви Лемківщина, лемко, лемківський стають загальноприйнятими. Самі лемки цю назву почали приймати від початку XX століття під впливом журналістів, які видавали часописи “Лемко” (1934–1939), “Наш Лемко” (1933–1939), “Lemko” (1934–1939) – у Галичині і “Лемківщина” (1922–1928), “Лемко” (1928–1940) – на еміграції. Офіційною ж до кінця Другої світової війни була стара назва українського населення Буковини, Галичини та Закарпатської України – русини.

³ Одним із перших збирачів і дослідників фольклору лемків був священник Іван Бірецький (1815–1883) – прогресивний громадський і культурний діяч. Перебуваючи довгі роки на Лемківщині, він записував лемківські народні пісні різних жанрів. Зібрані матеріали переслав І. Вагилевичу і Я. Головацькому. Його “Приповідки і загадки” вийшли окремою збіркою у Відні 1841 року. Натомість пісні ввійшли до збірника Я. Головацького “Народныя песни Галицкой и Угорской Руси”. Колядки залишалися у рукописному фонді Наукової бібліотеки АН України у Львові. Їх опублікував І. Красовський у тижневику “Наше слово”, 1966 (49–52), 1967 (1–4).

⁴ У першій праці серед повідомлень автора про географічне положення, історію Лемківщини, характер життя і побуту її мешканців, особливості їх говірки, одягу, знаходимо його спостереження над музичним фольклором лемків та деякими обрядами і звичаями, пов'язаними з весіллям, хрестинами, похоронами. Автор подав 13 весільних обрядових пісень, відзначаючи їх давність та відсутність чужих впливів. У другій – подав короткий опис весілля лемків Сяніцького повіту (“...весільні пісні або ладкання зібрані у лемків, горян Сяніцького повіту..., що проживають між ріками Вислоком і Вислокою”).

⁵ Першим збірником лемківських народних пісень був збірник, який 1883 року уклав священник Никифор Лещишак у своєму рідному селі Білична Грибівського (пізніше Горлицького) повіту. І. Франко та І. Коперницький підготували збірник до друку, однак надруковано його не було. Збірник містив пісні, казки, загадки, прислів'я, приказки, народні та римовані жарти, кілька народних повістей. Збереглося з нього 226 пісень, які вийшли друком лише 1992 року в канадському Едмонтоні під назвою “Стоїть липка в полі” (Збірник лемківських народних пісень Никифора Лещишака з рукописної спадщини Івана Франка / упорядкування, вступна стаття, словник та додатки Миколи Мушинки. – Едмонтон : Видавництво Канадського інституту українських студій, Альбертський університет. Серія довідників. Довідник № 53, 186 с.). У 1996 році стараннями Миколи Мушинки його було перевидано у Пряшеві.

⁶ На початку 1900-х років на Лемківщині побував один із основоположників української наукової фольклористики, етнограф, педагог, перекладач Осип (Йосиф) Роздольський (1872–1945). У селах Короснянського та Новосончівського повітів Краківського воєводства він записав на недавно винайдений Т. А. Едісоном (1877) апарат для звукозапису – фонограф 89 лемківських народних пісень, які були опубліковані окремим розділом у спільному зі С. Людкевичем збірнику “Галицько-руські народні мелодії”. О. Роздольський не мав спеціальної музичної освіти, тому транскрибував і упорядкував пісні збірника С. Людкевич. Лемківські пісні С. Людкевич умістив окремо, в кінці другого тому збірника, розподіливши на обрядові та звичайні і згрупувавши їх за ритмічними схемами.

Видатний український учений-фольклорист академік Ф. Колесса (1871–1947) тричі побував на Лемківщині (1911 року у Сяніцькому, 1912 року у Горлицькому і 1913 року у Новосончівському повітах) і двічі на Закарпатті (1910 і 1929 роках). Результатом його поїздок стало видання трьох збірників пісень: “Народні пісні з південного Підкарпаття” у 1923, “Народні пісні з галицької Лемківщини” у 1929 і “Народні пісні з Підкарпатської Русі” у 1938 році.

⁷ Це зокрема: Качор Д. Лемковський співанник / Д. Качор. – Вип. 1, 2. – Львів, 1921; Бугера І. Весілля на Лемківщині / І. Бугера. – Львів : Бібліотека Лемківщини, 1936. – 61 с.; Бугера І. Звичаї та вірування на Лемківщині / І. Бугера. – Львів : Бібліотека Лемківщини, 1939. – 38 с.

чисткою з метою швидкої їх асиміляції, призвели до повного занепаду традиційного лемківського фольклору. Музичний фольклор північної (польської) Лемківщини записували тепер лише від переселенців з цієї території.

Після Другої світової війни виходили переважно популярні та науково-популярні збірники лемківських народних пісень⁸.

Володимир Гошовський не ставив собі за мету окреме спеціальне вивчення Лемківщини та її музичного фольклору. Однак у багатьох своїх наукових працях він використовував як публікації своїх попередників, так і власні записи лемківських народних пісень.

⁸ Серед них найважливіші: Народні пісні подкарпатских русинов. Ч. I. / зобрали : Д. Задор, Ю. Кость, П. Милославський – Народна бібліотека, ч. 27. Видання Подкарпатского общества наук. – Унгвар, 1944. – 112 с.: нот.; Лазорик Ф. Співаночки мої. Збірник народних пісень Пряшівського краю. – Пряшів, 1956; Костюк Ю. Українські народні пісні Пряшівського краю. Кн. I. – Братіслава, 1958; Цимбора Ю. Українські народні пісні Східної Словаччини. Кн. II. – Пряшів, 1963; Дулеба А. Українські народні пісні Східної Словаччини. Кн. III. – Пряшів, 1977. У Руському Керестурі (Югославія) 1953 року вийшов збірник “Наша пісня” члена Союзу фольклористів Югославії Онуфрія Тимка (1908–1989), в якому вміщено 310 пісень різних жанрів і опис народних танців. Свої записи автор збірника зробив від русинів, переселених на початку 40-х років XVIII століття із Пряшівщини та північної Лемківщини до Югославії. Лемківські народні пісні різних жанрів записував і друкував у тижневику “Наше Слово” (Варшава) Ярослав Полянський (1930–1994), композитор і диригент, член Спілки польських композиторів. Записав понад 3000 пісень, з яких опублікував близько 800. В УРСР, куди було депортовано основну частину населення північної (галицької) Лемківщини, перший популярний збірник лемківських народних пісень “Лемківські співанки” вийшов з великими труднощами аж 1967 року у видавництві “Музична Україна”. У збірнику вміщено 163 пісні. Їх зібрав і упорядкував відомий на Лемківщині церковний і громадський діяч Михайло Соболевський (1886–1969), який з 1919 по 1945 рік був священником у селі Устя Руське Горлицького повіту, а після депортації проживав у Львові. У 1972 році в цьому ж видавництві опубліковано “Українські народні пісні з Лемківщини”. Упорядник збірника лікар Орест Гижка (1913–1990). Збірник містить 300 пісень. Половину з них він записав у селі Висова, декілька у селах Розділля, Устя Руське, Рихвальд Горлицького повіту, усі інші – після депортації в Україну від переселенців із сіл Богуша, Криниця, Мохначка Нижня, Солотвини, Тилич повіту Новий Сонч та із сіл Волиця, Дошно, Репедь повіту Сянкі. “Музична Україна” 1976 року видала ще один маленький збірничок лемківських народних пісень “Стелися барвінку”. У ньому вміщено 96 пісень, які записала з голосу своєї матері народна артистка УРСР, професор Львівської консерваторії Марія Байко. Видавництво “Наукова думка” 1982 року видало “Весільні пісні” у двох книгах. У другій книзі вміщено кілька десятків лемківських весільних обрядових пісень (71 пісня), записаних Ярославом Бодаком у місті Бориславі від лемків, переселенців з колишнього Горлицького повіту Краківського воєводства Польщі. Упорядники М. Шубравська та Н. Бучель вмістили їх у відповідних розділах весільної драми. 1968 року у Москві вийшов збірник В. Гошовського “Украинские песни Закарпатья” [6], в якому вміщені лемківські народні пісні, записані автором від лемків Закарпаття у місцях їх компактного проживання. Останнім збірником, що вийшов 1991 року у видавництві “Музична Україна” масовим тиражем, був маленький збірничок “Будь здорова, землице. Українські народні пісні про еміграцію”. У ньому упорядниця С. Й. Грица вмістила 110 зразків пісень про еміграцію, записаних у різних районах Західної України та Східної Словаччини упродовж останніх 100 років. Тут подані також пісні з північної Лемківщини у записях О. Роздольського – С. Людкевича, Ф. Колесси, Соболевського, О. Гижі та власні записи С. Грици, зроблені нею у 1970-х роках у Тернопільській області від лемків-переселенців. Записував, обробляв і друкував лемківські народні пісні композитор і диригент Іван Майчик (1927–2008) родом із села Одрехова Сянницького повіту. Тексти лемківських народних пісень записували і публікували М. Дзіндзьо, В. Хомик та ін. Окрім збірників, в Україні у видавництві “Музична Україна” було опубліковано декілька збірок обробок лемківських народних пісень. Серед них: 1) “Лемківське весілля” для мішаного, чоловічого й жіночого хорів у супроводі смичкового квартету або фортепіано з кількома інструментальними номерами гудаків (сільських музик) Миколи Колесси, де композитор використав пісні зі збірника свого батька, Філарета Колесси, “Народні пісні з галицької Лемківщини”. – Київ, 1968 (твір написаний у 1937 році); 2) “Співаночки мої” – 50 хорових обробок лемківських народних пісень різних авторів (С. Людкевича,

Серед опублікованих в Україні та за її межами збірників українських народних пісень, єдиним і поки що неперевершеним науковим збірником другої половини минулого століття є виданий у Москві 1968 року збірник В. Гошовського “Украинские песни Закарпатья” [6]. Серед 262 пісень збірника вміщені й лемківські, записані автором у місцях проживання лемків у Велико-Березнянському й Перечинському і частково в інших – Свалявському, Іршавському, Мукачівському та Ужгородському районах Закарпаття. Автор не вважав їх окремим музичним діалектом, як це робив свого часу Ф. Колесса, а розглядав їх у межах визначених ним ужансько-тур’янському, ужгородському і латорицькому музичних діалектах.

Музичний фольклор Лемківщини стає об’єктом дослідження Володимира Гошовського також у праці “У истоков народной музыки славян” [7]. У перших трьох нарисах автор використав лемківські народні пісні.

Надзвичайно оригінальним і своєрідним є перший нарис “По следам одной свадебной песни славян” [7, с. 50–80], в якому досліджено тільки один тип весільної пісні, поширений серед українців західних областей України, Польщі, Чехословаччини і Югославії, серед словаків, моравів і хорватів, а також – як асимілят – в угорців.

На початку дослідження автор повідомив про те, що однією із визначальних рис українського весільного обряду є виконання своєрідних пісень, відомих під назвою “ладкання”, коротко охарактеризував їх, вказуючи, що без ладкання не може бути українського традиційного народного весілля. Воно перетворюється у звичайне родинне свято зі співом весільних і застільних пісень, а окремі епізоди обряду втрачають свій первісний сенс і стають іграми для розваги гостей.

Наводячи нотні приклади західноукраїнського весільного ладкання, автор показав їх відмінність від досліджуваного ним типу весільної пісні та причини зацікавлення його поширенням серед згаданих вище народів.

Як виявилось, вивчаючи збірники західнослов’янських народних пісень з іншою метою В. Гошовський виявив у збірнику Ф. Сушіла [26] серед моравських весільних пісень мелодичний варіант досліджуваного ним типу весільної пісні. Порівняння цих наспівів показало не тільки спільність структури, форми, ритму й мелодії, але й повну мелодичну тотожність третьої фрази варіантів. Вражаючим було й те, що записи зроблені у різний час, приблизно через 150 років після першого запису Ф. Сушіла і в дуже віддалених один від одного населених пунктах та у фольклорі різних народів. Це і змусило автора вдатися до пошуків варіантів цього типу весільної пісні.

Дослідження йшло одночасно двома напрямками: збирання варіантів на території фольклорної бази і встановлення ареалів їх поширення й пошуки мелодичних варіантів у всіх доступних йому збірниках пісень. У результаті такої

Ф. Колесси, М. Колесси, С. Козака, Є. Юцевича, В. Таловирі, В. Флиса, І. Майчика, А. Кос-Анатольського, М. Гайворонського, Я. Полянського, Я. Ярославенка та ін.) / упорядник Іван Майчик. – К., 1968; 3) “Лемківські народні пісні”. Обробка для голосу в супроводі фортепіано Б. Дрималика / упорядник Іван Майчик. – Київ, 1970. “Лемківське весілля” (“порядку бортянського”, як зазначено авторами, без нот) І. Мадзіка та В. Максимовича видала “Наша Загорода” у Криниці (Польща, 2002). Найновішою публікацією є магістерська праця польського етномузиколога і співачки лемківського походження Богуміли Тарасевич “Лемківське весілля – обряд і музика. Традиція і сучасність”, що вийшла друком 2009 року польською мовою стараннями Лемківського ансамблю пісні і танцю “Кичера” у Лігниці (Польща). Докладніше про історію записів та вивчення лемківських народних пісень і танців – у публікації Ярослава Бодака [2].

роботи В. Гошовському вдалося зібрати 78 варіантів, серед яких 49 українських, 7 словацьких, 7 чеських (моравських), 10 хорватських і 5 угорських.

Наступним завданням було виявити характерні особливості мелодичного типу весільної пісні, виділивши при цьому групи постійних і змінних складових елементів. Установивши їх, автор нарису вдався до розгляду національних різновидів весільної пісні та їх діалектних особливостей.

Провівши величезний обсяг роботи, В. Гошовський визначив, що всі національні варіанти весільної пісні представлені двома різновидами: 1) наспівами типу ладкання і 2) наспівами типу ліричних пісень. Наявність першого різновиду варіантів наспіву дало підстави вважати, що досліджувана пісня належить до типу весільного обрядового ладкання. Той факт, що спочатку пісня виконувала функцію ладкання, має, на його думку, суттєве значення для визначення її генези. Він вказав не лише на архаїчність наспіву речитативного типу, але й на зв'язок пісні зі східнослов'янським весільним обрядом. А значить і плем'я, що у далекому минулому створило цей тип наспіву, можна зачислити до східних слов'ян.

Далі автор нарису задався запитанням, як утворився неречитативний тип наспіву, який він назвав типом ліричних пісень? І виклав таку альтернативу:

1. Неречитативний тип наспіву міг здавна існувати поряд із речитативним і служити для певних сцен весільного ритуалу.

2. Вірогідніше, що неречитативний наспів був результатом асиміляції не лише пісні типу ладкання, але й частини етнографічної групи населення (носія цього типу) в етнічно спорідненому середовищі внаслідок змішаних шлюбів.

Проаналізувавши встановлені ним елементи архетипу пісні й залучивши дані мелогеографії, дійшов висновку, що цей тип весільної пісні належить винятково одній етнографічній групі (за сьогодношньою термінологією – субетносу) українців, а саме – лемкам.

Хто ж такі лемки і як вони з'явилися у Західних Карпатах? На сьогоднішній день існують три теорії походження русинів-лемків – субетносу українців, що разом з бойками і гуцулами належать до карпатської частини українського населення.

Однією з найпоширеніших, що визнає більшість українських учених, є теорія про заселення гірських теренів Карпат вихідцями з Київської Русі. Про це свідчать численні руські назви місцевостей, які сягають околиць Кракова. Після занепаду Київської Русі руські племена поступово витіснили польські колоністи із низин щораз далі в гори, так що пізніше русини залишилися лише там.

У середині XIV століття Польща захопила північну частину Західних Карпат, а Угорщина – південну. Повсюдно було запроваджено панщину, яку руське право не нормувало. Оскільки Польща не мала власних правових норм, їх було запозичено у румунів (волохів). Цей факт окремі польські дослідники трактують як “Волоську колонізацію Західних Карпат”, за якою русини і волохи колонізували Західні Карпати у XVI–XVII столітті, де нібито проживали винятково поляки [15, с. 13].

На цій підставі польські вчені обстоюють свою теорію про волоське походження лемків. Відповідно до неї лемки є нащадками волохів, які прибули у Карпати в часи середньовіччя. Там, на думку польських дослідників, уже від XIII століття існували польські поселення, на які нашарувалися поселення волоських мігрантів (румунських, албанських, сербських, болгарських), що прибували з Балкан і просувалися далі на північ уздовж схилів Карпат. Спочатку вони були пастухами-кочівниками, а потім переходили на осілий спосіб життя і у XV–XVI століттях

заснували села на волоському праві. До них нібито долучалися племена руські, які кількісно переважали волоські, вони ж і нав'язали їм свою мову та релігію. Ця штучна теорія про волоське походження лемків має найімовірніше політично-ідеологічний характер і покликана заперечити автохтонність русинів-лемків на теренах Польщі.

Відмінну від двох попередніх позицію займають українські вчені, які рішуче заперечують висунуту польськими науковцями теорію про волоську колонізацію, а етногенезу лемків пов'язують з “білими хорватами”. Вони доводять, що між VI і VII століттями у Західних Карпатах перебувало східнослов'янське плем'я білих хорватів, яке утворило сильну державу Білу Хорватію або Велику Хорватію, що входила до складу великої держави антів.

Зокрема, В. Гошовський хоч і не ставив собі за мету підтримати чи заперечити котрусь із вищенаведених теорій, своїм блискучим дослідженням незалежно від істориків, по суті, підтвердив останню (“білохорватську”) теорію походження русинів-лемків, вважаючи, що їхніми предками були білохорвати – загадкове плем'я стародавніх слов'ян, яке згадується у різних історичних документах і літописах слов'ян, Візантії, Західної Європи і народів Сходу. На підставі висновків у працях дослідників В. Гошовський пише, що “Білохорватія була складовою частиною великої держави Антів і займала територію від Бугу до верхів'я Дністра на сході, і до Судет і Ельби на заході” [8, с. 79].

Пізніше вона розпалась і “частина хорватських племен з невідомих нам історичних причин рушила зі своєї прабатьківщини на південь і заселила Паннонію і Балкани, інша, напевно, через перевали Західних Карпат перейшла в Моравію і заселила її східне пограниччя, а решта залишилися жити у гірських районах своєї прабатьківщини, у Бескидах. Останні дві групи білохорватів з плином часу асимілювались українцями і чехами” [8, с. 79].

Далі він зазначив, що “...білохорвати не були однорідним за своїм етнічним складом народом, а досліджуваний ним тип весільної пісні належав, напевно, одному зі слов'янських племен цього об'єднання. Його прабатьківщиною могла бути та частина Східних Карпат, де було виявлено вогнище весільної пісні, тобто етнографічна територія Лемківщини, яка, як вказують історичні дослідження, входила до складу передбачуваної слов'янської держави Білої Хорватії” [7, с. 79–80].

Яке ж місце досліджуваного В. Гошовським типу весільної пісні і чи може його наявність та відповідна роль у весільному обряді лемків підтвердити положення про те, що лемки – нащадки білих хорватів? Цьому присвячена стаття автора цих рядків “Русини-лемки – нащадки білих хорватів. Етномузикологічне підтвердження гіпотези” [1, с. 518–526]. Матеріалом для статті послужив авторський запис “Лемківського весілля на Горличчині” [2, с. 55–144].

Як виявилось у результаті аналізу весільних обрядових пісень “Лемківського весілля на Горличчині”, досліджуваний В. Гошовським тип весільної пісні є одним із типів ладнання цього весілля, причому він витіснив на другий план усі інші типи, посівши у лемківському весільному обряді центральне місце. І це стосується не лише цього конкретного запису весілля, але й інших відомих на сьогоднішній день записів лемківських весіль, зроблених у XIX та XX століттях [5; 10; 16; 21; 22].

Це не тільки підтверджує висновки В. Гошовського про належність цього типу весільної пісні русинам-лемкам, але й доводить, що русини-лемки є нащадками

східнослов'янського племені білих хорватів, тобто автохтонами Карпат. Це повністю спростовує надуману польську теорію про волоське походження русинів-лемків.

Праця В. Гошовського “По следам одной свадебной песни славян” [8, с. 50–80] та підтвердження її висновків наявністю досліджуваного ним типу весільної пісні у конкретних записах традиційних лемківських весіль має важливе значення, особливо у наші дні, коли окремі, шовіністично налаштовані польські “вчені” намагаються всупереч історичній правді заперечувати споконвічне проживання русинів-лемків на території Західних Карпат (у теперішній Польщі) та їх належність до українського народу.

Список використаної літератури

1. Бодак Я. Русини-лемки – нащадки білих хорватів. Етномузикологічне підтвердження гіпотези / Я. Бодак // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті. Третя міжнародна науково-практична конференція : зб. матеріалів. – Львів : Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, 2010. – С. 518–526. : нот.

2. Бодак Я. Лемківщина моя мила... Пісні Анни Драган з галицької Лемківщини / Я. Бодак. – К. : Український рейтинг, 2011. – 372 с.: нот.

3. Бодак Я. Роль весілля у збереженні лемківської народної культури. Актуальні напрями дослідження Лемківщини: історія, постаті, говір / Я. Бодак. – Львів, 2008. – С. 198–208.

4. Бодак Я. Типи весільних ладкань Горличчини / Я. Бодак // Третя конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель : матеріали [ред.-упоряд. Б. Луканюк]. – Львів, 1993. – С. 46–53. : нот.

5. Бугера І. Весілля на Лемківщині / І. Бугера. – Львів : Бібліотека Лемківщини, 1936. – 61 с.

6. Гошовский В. Украинские песни Закарпатья / В. Гошовский. – Москва, 1968. – 477 с.: нот.

7. Гошовський В. Українські пісні Закарпаття / В. Гошовський [пер. з рос. Р. Мисько-Пасічник, В. Пасічник]. – Львів, 2003. – 446 с.: нот.

8. Гошовский В. У истоков народной музыки славян / В. Гошовский. – Москва, 1971. – 304 с. : нот.

9. Гошовський В. Роль мелогеографии в ареально-комплексном исследовании Карпат / В. Гошовский // Карпатский сборник. – М., 1976. – С. 123–128.

10. Качор Д. Лемковський спиванник / Д. Качор. – Львів, 1921. – Вип. 1, 2.

11. Колесса Ф. Народні пісні з галицької Лемківщини / Ф. Колесса // Етнографічний збірник НТШ. Т. 39–40. – Львів, 1929.

12. Колесса Ф. Старинні мелодії українських обрядових пісень (весільних і колядок) на Закарпатті / Ф. Колесса // Ф. Колесса. Музикознавчі праці / [підгот. до друку С. Грица]. – К., 1970. – С. 368–397. : нот.

13. Красовський І. Лемки. Історико-етнографічна довідка / І. Красовський // Український календар. – 1968. – С. 284–291.

14. Красовський І. Хто ми лемки... / І. Красовський, Д. Солинко. – Львів, 1991. – 45 с.: іл. – (Бібліотека Лемківщини 1)

15. Красовський І. Лемки у світлі давньої і сучасної історії – їх національна приналежність / І. Красовський // Актуальні напрями дослідження Лемківщини : історія, постаті, говір. – Львів, 2008. – С. 11–15.

16. *Мадзік І.* Лемківське весіля / І. Мадзік, В. Максимович. – Криниця (Польща) : Наша Загорода, 2002. – 205 с.
17. *Майкович В.* Українське весілля на Лемківщині в округах Щавне, Команча і Воля Мигова / В. Майкович // Лемківський календар, 1967. – Торонто : Видання Організації Оборони Лемківщини, 1967. – С. 82–94. : іл.
18. *Нидерле Л.* Быт и культура древних славян / Л. Нидерле. – Прага, 1924.
19. *Семенюк С.* Лемківщина як етнічний феномен України-Русі / С. Семенюк // Актуальні напрями дослідження Лемківщини : історія, постаті, говір. – Львів, 2008. – С. 15–33.
20. *Торонський О.* Русини-Лемки / О. Торонський // Зоря Галицкая. – Львов, 1860. – С. 389–428.
21. *Торонський О.* Весільні пісні (весільні співанки) / О. Торонський // Народные песни Галицкой и Угорской Руси. Ч. III, отд. 2. – М., 1878. – С. 366–398.
22. *Хиляк В.* Свадебные обычаи у Лемковъ / В. Хиляк // Литературный сборникъ, издаваемый Галицко-Русскою Матицею. – Львовъ, 1871. – С. 4–29.
23. *Mroczek J.* Pieśni weselne Łemków po północnej stronie Karpat // Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku. – 1970. – Т. 11. – S. 15–30.: нот.
24. *Reinfuss R.* Łemkowie jako grupa etnograficzna / R. Reinfuss. – Sanok, 1995.
25. *Reinfuss R.* Śladami Łemków / R. Reinfuss. – Warszawa : Wydawnictwo PTTK “Kraj”, 1990. – 150 s. : il.
26. *Sušil Fr.* Moravské narodní písně / Fr. Sušil. – Brno, 1860.

Стаття надійшла до редколегії 12.02.2013

Прийнята до друку 15.05.2013

LEMKIVSHCHYNA REGION IN SCIENTIFIC RESEARCHES OF VOLODYMYR HOSHOVSKY

Yaroslav Bodak

*Department music theory,
V. Barvinsky Drohobych State Musical College
str. Musychna, 3, Drohobych, Ukraine, 82100
tel.: (3244)2-17-97, e-mail: jabodak@i.ua*

The article reviews the scientific heritage of V. Hoshovsky concerning certain aspects of the study folk music of Lemkivshchyna region. Discussed the issue origin of Lemko, highlights the most comprehensive review of the literature.

Key words: Lemkivshchyna, lemky, Volodymyr Hoshovsky, fok song, musical dialect, song genre.

ЛЭМКОВЩИНА В КРУГУ НАУЧНЫХ ИНТЕРЕСОВ ВЛАДИМИРА ГОШОВСКОГО

Ярослав БОДАК

*Музыкально-теоретический отдел,
Дрогобицкое государственное музыкальное училище имени Васыля Барвинского,
ул. Музычна, 3, Дрогобыч, Украина, 82100
тел.: (3244)2-17-97, e-mail: jabodak@i.ua*

Рассмотрено научное наследие В. Гошовского, что касается отдельных аспектов исследования лэмковской народной музыкальной культуры. Дискутируется вопрос происхождения лемков, освещен наиболее полный обзор литературы.

Ключевые слова: Лэмковщина, лэмки, Владимир Гошовский, народная песня, музыкальный диалект, песенный жанр.